

Alkotmánybíróság
a Budai Központi Kerületi Bíróság útján

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/01911-0/2019	
Érkezett: 2019 DEC 02.	
Példány: /	Kezelőiroda:
Melléklet: /	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [redacted] Bondár [redacted] (lakos) a mellékelt csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm, a dr. Tóth M. Gábor Ügyvédi Iroda [redacted] útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 26.§ (1) bekezdése alapján, az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjen az Abtv. 41.§ (1) bekezdése alapján a Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.) 667.§ (1) bekezdésének, valamint a 669.§ (2) és (3) bekezdésének alaptörvény-ellenességét megállapítani, illetőleg a jogszabályi rendelkezés(eke)t részben megsemmisíteni!

Kérem továbbá a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjen az Abtv. 28.§ (2) bekezdése alapján megvizsgálni a Kúria Bt.III.750/2019/21. szám alatt meghozott ítéletének alaptörvénnyel való összhangját is és annak alaptörvény-ellenessége esetén, az Abtv. 45.§ (5) bekezdése alapján azt szíveskedjen megsemmisíteni!

...

Az alkotmányjogi panasz alapja az Abtv. 26.§ (1) bekezdése, mely szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban, mint terhelt vesz részt, így az indítványozót az **egyedi ügyben érintettek** kell tekinteni.

A Kúria rendkívüli jogorvoslati eljárásában 2019. július 29. napján, Bt.III.750/2019/21. szám alatt meghozott döntésével szemben jogorvoslatnak nincs helye. **Az indítványozó számára tehát jogorvoslati lehetőség nincs biztosítva.**

Meg kívánom jegyezni, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság korábbi döntései során a büntetőeljárás kényszerintézkedéseket olyan nem ügydöntő, érdemi határozatoknak tekintette, amelyek az állampolgárok alkotmányos alapjogait érintik, ezért az alkotmányjogi panasz benyújtását már a büntetőeljárás folyamán lehetővé tette (715/D/1994. AB határozat, ABH 1997, 584.; megerősítve pl.: 43/1998. (X. 9.) AB határozat, ABH 1998, 313.). A tisztelt Alkotmánybíróság álláspontja szerint a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerítése után nincs akadálya alkotmányjogi panasz benyújtásának a büntetőeljárás folyamán hozott hatósági határozatok ellen pusztán amiatt, mert a büntetőjogi felelősség megállapítása még folyamatban van.

Az Abtv. 30. § (1) bekezdésében előírtak szerint az alkotmányjogi panaszt a kifogásolt bírói döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria írásba foglalt ítéletét 2019.

augusztus 16. napján kézbesítették az indítványozó védője részére. Az alkotmányjogi panasz benyújtására megszabott törvényi határidő a rendkívüli jogorvoslat tárgyában hozott határozat kézbesítésétől számított hatvan nap (23/1995. (IV. 5.) AB határozat).

A jelen eljárás az Abtv. 54. § (1) bekezdése alapján **illetékmentes**.

Az indítványban szereplő személyes adatok közzétételéhez **nem** járulok hozzá.

• • •

Az indítványozóval szemben a BRFK Rendészeti Szervek Közlekedésrendészeti Főosztály Közlekedés-baleseti Osztály Vizsgálati Alosztálya előtt 01000- 3251/2019.bü. szám alatt büntetőeljárás van folyamatban, a 2019. május 29. napján 21 óra 05 perckor bekövetkezett dunai hajóbalesettel összefüggésben, vízi közlekedés halálos tömegszerencsétlenséget okozó veszélyeztetésének vétsége és más bűncselekmények miatt. A nyomozó hatóság 2019. május 30. napján elrendelte az indítványozó őrizetbe vételét és gyanúsítottként kihallgatta. A közölt tényállás lényege szerint az indítványozó 2019. május 29. napján 21 óra 5 perckor a [REDACTED] elnevezésű kabinos szállodahajóval közlekedett hegymenetben a Duna Budapest, Kossuth Lajos tér 1-3. előtti szakaszán a Lánchíd irányából a Margit híd irányába. Haladása során a Margit híd pillérjeinek magasságában, a Duna 1648,8 folyamkilométerének térségében a bal partnál a [REDACTED] által vezetett [REDACTED] nevű motoros, termes turista hajó előzését hajtotta végre balról, amelynek során nem tartott kellő oldaltávolságot, figyelmen kívül hagyva a hajóút szélességét és a [REDACTED] hajó mozgását, továbbá nem figyelmeztette semmilyen formában az előzni kívánt hajó személyzetét. Mindezek következtében a [REDACTED] hajó jobb eleje nekiütközött a [REDACTED] hajó oldalának, amelynek hatására a [REDACTED] hajó a [REDACTED] elő befordult, majd felborult és rövid időn belül elsüllyedt.

A [REDACTED] hajó fedélzetén a két fős személyzettel együtt 35 személy tartózkodott. A megalapozott gyanú közlésének időpontjában rendelkezésre állt adatok szerint e személyek közül a baleset során 7 fő életét veszítette, 7 sérültet kórházba szállítottak, 21 személyt pedig eltűntként tartottak nyilván. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának időpontjában az elhunyt sértettek száma 27 főre emelkedett, 1 személyt pedig a hatóságok nem találtak meg.

A megalapozott gyanú szerint az indítványozó cselekményével megszegte a vízi közlekedés rendjéről szóló 57/2011. (XI.22.) NFM rendelet 1. mellékletében foglalt Hajózási szabályzat 1.04 cikke 2. pontjának a) és b) alpontjában, a 6.03 cikkének 1. és 4. pontjában, valamint a 6.09 cikkének 1. pontjában írt rendelkezéseket.

A Budapesti VI. és VII. kerületi Ügyészség B. VI-VII.K.3474/2019/7. számon, 2019. május 31. napján indítványozta, hogy a Budai Központi Kerületi Bíróság az indítványozó letartóztatását rendelje el az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb egy hónapra.

A Budai Központi Kerületi Bíróság a 42.Bny.1646/2019/2. sorszám alatti, 2019. június 1. napján kelt végzésével az indítványozó letartóztatását az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb 2019. július 1. napjáig elrendelte, egyúttal helyt adott a gyanúsított védője által előterjesztett óvadék megállapítására irányuló indítványnak, és az **óvadék letétele esetére a gyanúsítottal szemben bűnügyi felügyeletet rendelt el** az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb a foganatba vételtől számított négy hónap időtartamra. A kerületi bíróság az óvadék összegét 15.000.000,- forintban állapította meg, illetve óvadék letételének esetére a bűnügyi felügyelettel összefüggésben magatartási szabályként előírta, hogy a gyanúsított Budapest közigazgatási területét csak külön engedéllyel hagyhatja el, a lakóhelyét, illetve tartózkodási helyét engedély nélkül nem változtathatja meg. A bíróság előírta továbbá, hogy a terhelt mozgását nyomon követő technikai eszközzel kell ellenőrizni.

Az ügyészség fellebbezése nyomán a Fővárosi Törvényszék 26.Bnyf.8434/2019/15. számú, 2019. június 12. napján kelt határozatával a Budai Központi Kerületi Bíróság végzését megváltoztatta, és az óvadék letétele esetére elrendelt bűnügyi felügyelet további magatartási szabályaként előírta, hogy a terhelt köteles hetente két alkalommal, hétfőn és csütörtökön 9 és 12 óra között a nyomozó hatóság előtt személyesen megjelenni.

A Legfőbb Ügyész a határozatokkal szemben jogorvoslati indítványt terjesztett elő a törvényesség érdekében, ugyanis a BKKB 42.Bny.1646/2019/2. számú, 2019. június 1. napján kelt, valamint a Fővárosi Törvényszék 26.Bnyf.8434/2019/15. számú, 2019. június 12. napján kelt végzéseit - kizárólag az indokolási kötelezettség megsértése okán - törvénysértőnek tartotta.

A Legfőbb Ügyész törvényesség érdekében benyújtott jogorvoslati indítványát elbírálva a Kúria 2019. július 29. napján, nyilvános ülésen kihirdetett, Bt.III.750/2019/21. szám alatt meghozott ítéletében - a Legfőbb Ügyész által előterjesztett indítványban foglalt indokoktól lényegesen eltérően - megállapította, hogy a BKKB 42.Bny.1646/2019/2. számú, illetőleg a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 26.Bnyf.8434/2019/15. számú végzésének óvadéokra vonatkozó rendelkezése törvénysértő.

A Kúria indokolásában rámutatott, amennyiben a kényszerintézkedésről határozó bíróság megállapítja, hogy a bűnügyi felügyeletnek nincsenek meg a feltételei, akkor óvadék kiszabásával ezt nem lehet kiküszöbölni, vagyis, ha a bűnügyi felügyelet törvényileg nem alkalmazható, az óvadék nem alkalmas ennek ellensúlyozására. Az alsóbb fokú bíróságok döntései törvénysértők, mert a bűnügyi felügyelet elrendelésének az alsóbb fokú bíróságok határozatai szerint sem álltak fenn a feltételei.

Egyúttal hangsúlyozta a Kúria, hogy nincsen törvényi akadálya, mi több a Be. kifejezetten biztosítja a lehetőségét annak, hogy az eljáró ügyészség a terhelt letartóztatása érdekében a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedés elrendelésének további okaira történő hivatkozással ismételten indítványt terjesszen elő.

A nyomozó hatóság 2019. július 29. napján, a Kúria Bt.III.750/2019/21. szám alatt meghozott ítéletének kihirdetését közvetlenül követően, a terhelt őrizetbe vételét elrendelte, majd pedig a Budapesti VI. és VII. kerületi Ügyészség B. VI-VII.K. 3474/2019/93. szám alatt előterjesztett indítványa nyomán a Budai Központi Kerületi Bíróság a 44.Bny.2368/2019/2. szám alatt meghozott határozatával a **terhelt letartóztatását rendelte el** az elsőfokú bíróság tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, de legfeljebb 2019. augusztus 31. napjáig, mely döntést a Fővárosi Törvényszék a 22.Bnyf.9935/2019/5. sorszám alatt végzésével helybenhagyott, így az véglegessé vált.

Megjegyezni kívánom, hogy a fentieket követően az indítványozó védője kérelemmel fordult a legfőbb ügyészhez annak érdekében, hogy a Be. 667.§ (1) bekezdése alapján a Budai Központi Kerületi Bíróság által 44.Bny.2368/2019/2. szám alatt meghozott, a Fővárosi Törvényszék 22.Bnyf.9935/2019/5. számú, valamint a 22.Bnyf.10.739/2019/3. szám alatt meghozott végzése ellen, a törvényesség érdekében haladéktalanul jogorvoslatot bejelenteni szíveskedjen, azonban ezen **kérelem mind a mai napig eredménytelen maradt, arra még csak válasz sem érkezett.**

Határozott jogi álláspontom szerint a Be. 667. § (1) bekezdésének, valamint a 669. § (2) és (3) bekezdésének foglalt rendelkezései, illetőleg a Kúria határozata sérti az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz, illetőleg hatékony jogorvoslathoz fűződő jogát, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény által védelemben részesített, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményben biztosított jogait.

A tisztelt Alkotmánybíróság több esetben járt el olyan indítványok alapján, amelyekben az indítványozók - alkotmányjogi panasz keretében - a rendelkezésre álló jogorvoslat (panasz) kimerítése után meghozott olyan határozatot sérelmeztek, amelyet a büntetőeljárás során, a bírósági eljárást megelőzően hoztak. E

határozatoknak az a sajátossága, hogy - szemben a bírósági ügydöntő határozatokkal - nem fűződik hozzájuk jogerő hatás. A tisztelt Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint - mivel e döntések nemcsak az eljárás alá vont személyek, hanem "kívülálló" személyek alkotmányos jogait is érinthetik - nincs törvényi akadálya annak, hogy az önállóan biztosított jogorvoslati jog (panaszjog, fellebbezési jog) kimerítése után - az Abtv. 48. § (2) bekezdésében meghatározott határidőn belül - alkotmányjogi panaszként bírálja el a büntetőeljárás kényszercselekményekkel kapcsolatos határozatok (715/D/1994. AB határozat, ABH 1997. 584., 586.) ellen benyújtott indítványokat: "Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerítése után nincs akadálya alkotmányjogi panasz benyújtásának a büntetőeljárás folyamán hozott hatósági határozatok ellen pusztán amiatt, mert a büntetőjogi felelősség megállapítása még folyamatban van." (ABH 1997. 587.)

• • •

A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (a továbbiakban: Egyezségokmány) az **Emberi Jogok Európai Egyezménye** (a továbbiakban: EJEE), az **Alaptörvény**, valamint a **Be.** indítvánnyal érintett rendelkezései:

Az EJEE **6. cikk (1) pontja** szerint „Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellen felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.”

Az EJEE **5. cikk 1. c) bekezdése** szerint: "Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Szabadságától senkit sem lehet megfosztani, kivéve az alábbi esetekben és a törvényben meghatározott eljárás útján: (...) törvényes letartóztatás vagy őrizetbe vétel abból a célból, hogy e bűncselekmény elkövetése alapos gyanúja miatt az illetékes hatóság elé állítsák, vagy amikor ésszerű oknál fogva szükséges, hogy megakadályozzák bűncselekmény elkövetésben vagy annak elkövetése után a szökésben."

Az EJEE **13. cikke** szerint: "Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg."

Az Egyezségokmány **2. cikke** szerint: "2. Az Egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat arra, hogy alkotmányos eljárásukkal és az Egyezségokmány rendelkezéseivel összhangban gondoskodnak olyan törvényhozási vagy egyéb intézkedések meghozataláról, amelyek az Egyezségokmányban elismert jogok érvényesüléséhez szükségesek, amennyiben ilyenek még nem volnának hatályban."

3. Az Egyezségokmányban részes minden állam kötelezi magát annak biztosítására, hogy

a) minden olyan személy, akinek az Egyezségokmányban elismert jogai vagy szabadságai sérelmet szenvednek, hatékony jogorvoslattal élhessen akkor is, ha a jogok megsértését hivatalos minőségben eljáró személyek követték el;

b) a jogorvoslattal élő személy jogai tekintetében az illetékes bírói, államigazgatási vagy törvényhozó hatóság vagy az állam jogrendszere szerint illetékes más hatóság határozzon, és fejlessze a bírói jogorvoslat lehetőségeit;

c) az illetékes hatóságok a helytállónak elismert jogorvoslatnak érvényt szerezzenek."

Az Egyezségokmány **9. cikke** szerint: "1. Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Senkit sem lehet önkényesen őrizetbe venni vagy letartóztatni. Senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani."

3. Azt, akit bűncselekmény vádjával vettek őrizetbe, vagy tartóztattak le, a legrövidebb időn belül bíró, vagy a törvény értelmében bírói hatáskört gyakorló más hatósági személy elé kell állítani; az ilyen személynek joga van arra, hogy ügyében ésszerű határidőn belül tárgyalást tartsanak, vagy szabadságra helyezték őt. Az általános szabály ne legyen az, hogy az ítélethozatalra váró személyt őrizetben kell tartani, azonban a szabadságra helyezést függővé lehet tenni olyan biztosítékoktól, amelyek szavatolják, hogy az érintett személy a tárgyaláson, a bírósági eljárás bármely más szakában, illetőleg adott esetben az ítélet végrehajtása céljából megjelenik."

4. *Az a személy, akit szabadságától őrizetbevitel vagy letartóztatás útján fosztottak meg, jogosult a bírósághoz fordulni avégett, hogy az késedelem nélkül döntsön a fogvatartás törvényességéről és rendelje el a szabadlábra helyezését, amennyiben a fogvatartás nem törvényes.*”

Az Egyezségokmány **14. cikke** szerint: *“1. A bíróság előtt mindenki egyenlő. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.”*

Az Alaptörvény **B) cikk (1) bekezdése** szerint: *“Magyarország független, demokratikus jogállam.”*

Az Alaptörvény **IV. cikk (1) bekezdése** szerint: *“Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonságához.”*

Az Alaptörvény **IV. cikk (2) bekezdése** alapján: *“Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.(...)”*

Az Alaptörvény **IV. cikk (3) bekezdése** értelmében: *“A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönten.*”

Az Alaptörvény **XXVIII. cikk (1) bekezdése** szerint: *“Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”*

Az Alaptörvény **XXVIII. cikk (7) bekezdése** szerint *“Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”*

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi **XC. törvény 666. §-a** szerint: *“A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat esetén a XC. Fejezet (a felülvizsgálat) rendelkezéseit az e (XCII.) Fejezetben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.”*

A **Be. 667. § (1) bekezdése** szerint: *“A legfőbb ügyész a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelenthet be a bíróság törvénysértő jogerős ügydöntő határozata és végleges nem ügydöntő végzése ellen.”*

A **Be. 667. § (2) bekezdése** szerint: *“Nincs helye a jogorvoslat bejelentésének, ha a) a határozatot a Kúria hozta, b) a törvénysértés perújítás, felülvizsgálat vagy egyszerűsített felülvizsgálati eljárás útján orvosolható.”*

A **Be. 667. § (3) bekezdése** szerint: *“A jogorvoslat bejelentése nincs határidőhöz kötve.”*

A **Be. 669. § (1) bekezdése** szerint: *“Ha a Kúria a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslatot alaposnak találja, ítéletében megállapítja, hogy a sérelmezett határozat törvénysértő, ellenkező esetben a jogorvoslatot végzésével elutasítja.”*

A **Be. 669. § (2) bekezdése** szerint: *“A Kúria a törvénysértés megállapítása esetén a terbeltet felmentheti, a kényszergyógykezelését mellőzheti, az eljárást megszüntetheti, enyhébb büntetést szabhat ki, vagy enyhébb intézkedést alkalmazhat, illetve ilyen határozat meghozatala érdekében a sérelmezett határozatot hatályon kívül helyezheti, és szükség esetén az eljárást bíróságot új eljárásra utasíthatja.”*

A **Be. 669. § (3) bekezdése** szerint: *“A (2) bekezdésben meghatározott eseteken kívül a Kúria határozata csak a törvénysértést állapíthatja meg.”*

Előadni kívánom, hogy - ahogyan azt a tisztelt Alkotmánybíróság már maga is kifejtette a törvényességi óvás jogintézményének alkotmányellenességét kimondó, 9/1992. (I.30.) AB határozatában - *a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat* gyakorlati alkalmazása során ez, a jogalkotó szándéka és célja szerint kizárólag rendkívüli esetekben alkalmazható jogintézmény, lényegében harmadfokká avanszált az elvileg egyfokú jogorvoslati rendszer *“biztonsági szelepeként”, avagy egy másodszori fellebbevitel be nem vallott pótlékaként*, és a Be. 667.§ (1) bekezdésében foglalt rendelkezések következtében **immáron végleges nem ügydöntő végzések** - azaz legfőképpen a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések tárgyában hozott határozatok - **vonatkozásában is előterjeszthető, ráadásul az utóbbi időben e körben az előterjesztésre kizárólag jogosult legfőbb ügyész úr különös aktivitása figyelhető meg.**

Rendkívül hangsúlyosnak tartom ugyanakkor, hogy a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések tárgyában hozott határozatok esetében (is) akként vegyül a jogegységi és a jogorvoslati funkció a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat intézményében, hogy annak alkotmányos feltételeit kétségtelenül mellőzi és e két funkció egymástól élesen elkülönülő alkotmányos feltételek megvalósulása okán egyidejűleg nyilvánvalóan nem állhat fenn.

Amint azt a tisztelt Alkotmánybíróság is megjegyezte, a jogorvoslathoz fogalmilag is szükséges garanciák bevezetését a jogintézmény jogegységi feladata egyértelműen kizárja, a jogegységi funkció betöltéséhez ugyanis elengedhetetlen az esetek kiválasztásának joga. További sajátosság, hogy a jogegységi funkció természetét tekintve nem töri meg a jogerőt(véglegessé vált határozatot) és nem is változtathat meg a tárgykörébe tartozó esetek közül véletlenszerűen csupán egyet, amely kapcsán az állásfoglalás szükségességét eldöntik.

A törvénytört döntések orvoslása ugyanis független lehet valamely felmerülő jogegységi problémától és fordítva, hiszen a jogegységi döntés célja nem az egyedi ügyben nyújtott jogorvoslat - ahogyan arra egyebekben a Kúria maga is helyesen utalt a Bt.III.750/2019/21. szám alatt meghozott ítéletének indokolásában - és nem is lehet tekintettel az utóbbi alkotmányos szempontjaira. Önmagában mond ugyanis ellent a jogintézmény, ha a törvénytörtés orvoslása és ennek a felekre kiható hatálya egy jogosított - ti. legfőbb ügyész - kizárólagos, diszkrecionális döntésétől függ, és nyilvánvaló - adott esetben a terhelt kárára szóló - törvénytörtés esetében sem kötelező.

Különösen kiemelendő, hogy a személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések tárgyában - mint e tekintetben a legkiemelkedőbb jelentőségű végleges, nem ügydöntő határozatok meghozatalának előfordulása - bár a hatályos eljárásjogi kódex rendelkezései lehetővé teszik, hogy a legfőbb ügyész a törvényesség érdekében jogorvoslatot jelenthessen be, ugyanakkor **mellőzi annak a lehetőségének a biztosítását, hogy a Kúria a törvénytörtés megállapítása esetén a terhelt javára a kifogásolt döntést megváltoztathassa, illetőleg azt hatályon kívül helyezhesse.**

Márpedig ez a jogintézmény funkciójának alkotmányos legitimitását kérdőjelezi meg.

Megjegyzendő, hogy a Be. 460. § (1) bekezdése értelmében, a nem ügydöntő végzés a véglegessé válását követően - ha a törvény eltérően nem rendelkezik - nem változtatható meg.

A törvényhelyhez fűzött indokolás szerint a jogalkotó közel 25 éves hiányt pótolta a törvényben a jogerő fogalom következetes alkalmazásával, annak anyagi jogerőként való meghatározásával. A tisztelt Alkotmánybíróság ugyanakkor már a 9/1992. (I. 30.) AB határozatban kimondta, hogy a jogerő intézménye, alaki és anyagi jogerőként való pontos meghatározottsága a jogállamiság részeként alkotmányos követelmény.

A törvény kiküszöböli az alaki és anyagi jogerő megkülönböztetésének nehézségeit azzal, hogy a jogerő fogalma alatt kizárólag az anyagi jogerőt érti, ezzel pedig csak az ügydöntő határozat rendelkezhet, miután az ügydöntő határozat végleges, mindenkire kötelező döntést tartalmaz a vádról, illetve a terhelt

büntetőjogi felelősségéről, a büntetőjogi következményekről, vagy ezek hiányáról, ez az ügy tárgyának végleges, minősített kötőerővel történő lezárása, ítélt dolog.

Ahogy arra a Kúria 2/2015. BJE határozata is rávilágít, a nem ügydöntő határozatok kizárólag alaki jogerővel rendelkeznek és vagy megtámadhatóak fellebbezéssel - és csak ezt követően áll be az alaki jogerő és válik végrehajthatóvá -, vagy rendes jogorvoslattal egyáltalán nem támadhatóak meg, következésképpen az alaki jogerő nyomban a határozat meghozatalával bekövetkezik, és végrehajthatóvá válik, azaz nyilvánvaló, hogy res iudicata-t nem eredményez, az ügy tárgyának minősített kötőerővel történő lezárásáról, a határozat megváltoztathatatlanságáról nem beszélhetünk. Márpedig ez azért különösen fontos a jelen indítvánnyal támadott jogintézmény tekintetében, mert **a jogintézmény funkciójának alkotmányos legitimitásának esszenciája éppen abból eredeztethető, hogy a terheltre nézve hátrányosabb helyzetet semmilyen körülmények között nem eredményezhet.** Ha ugyanis a bíróság döntése a terheltnek kedvezően törvényt sért, vagy egyébként igazságtalanul enyhe, ennek következményét nem viselheti a terhelt, annál kevésbé, mert a hatóságok hibáinak kijavítására nyitva álló és alkotmányos garanciákkal ellátott jogorvoslatokat, amelyek lehetőségével a terheltnek is számolnia kellett, **már kimerítették.**

A terhelt hátrányára - nem ügydöntő végzéssel szemben - benyújtott jogorvoslati indítvány a törvényesség érdekében különösen súlyosan sérti a jogbiztonság alkotmányos elvét, illetőleg a büntetőeljárás szigorú korlátait s feltételeit, amely között az eljárásnak folynia kell, és a *bűnüldözés* sikertelenségének kockázatát az államnak kell viselnie.

A nem ügydöntő határozat ugyanis az eljárásnak azt az eredményét teszi véglegessé és mindenki számára irányadóvá, amelyet az eljárási garanciák megtartásával a bűnüldöző hatóságoknak és a bíróságnak a döntés meghozataláig sikerült elérniük.

Különösen súlyosan sérti tehát a jogbiztonságot, s a jogállami bűnüldözés kockázatmegosztási elvét, hogy a diszkrecionális jogkörben, a terhelt hátrányára bejelentett jogorvoslat a törvényesség érdekében megfordítja a bűnüldözési érdek kockázatát. Az eljárás sikertelenségének vagy hibás voltának kockázata ugyanis, amelyet a véglegessé vált határozat folytán a bűnüldöző viselt, a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat okán a terheltre fordul át, s megnyitja annak lehetőségét, hogy egy újabb, nem ügydöntő végzéssel számára hátrányosabb döntés szülessen. *(A személyi szabadságot érintő bírói engedélyes kényszerintézkedések körében akár úgy, hogy a terhelt korábbi - adott esetben törvényt sértően elrendelt - bűnügyi felügyeletét a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítványról való döntés következtében benyújtott ügyészégi indítvány alapján megszüntetik és letartóztatásra változtatják át.)*

Mindezek a szempontok pedig különösen indokoltá teszik a terhelt terhére - nem pusztán elvi síkon - való megváltoztatásra lehetőséget adó szabályozás haladéktalan felülvizsgálatát.

Kétségtelen, hogy a rendkívüli jogorvoslat alapján hozható határozat csak a törvényt sértés megállapítására szorítkozhat, de ha a terhelt felmentésének vagy vele szemben enyhébb rendelkezés meghozatalának van helye, akkor a határozat a terheltre is kihat. A törvényesség érdekében emelhető jogorvoslat voltaképpen az Alkotmánybíróság által megszüntetett törvényességi óvás és az ennek helyébe lépett felülvizsgálati eljárás között keletkezett űrt tölti ki és ezáltal megoldhatóvá válik, hogy egy - elvileg - törvényt sértő bírósági határozat ne váljék kiküszöbölhetetlenné. A tisztelt Alkotmánybíróság azonban nem a normaszöveget önmagában, hanem az érvényesülő, a hatályosuló és megvalósuló normát, azaz **"élő jogot" kell az alkotmány rendelkezéseinek tartalmával és az alkotmányos elvekkel összevetnie,** az "élő jog" vizsgálatának doktrínája folytán, amelynek elvi alapjai az 57/1991. (XI. 8.) AB határozatban kerültek lefektetésre.

Amennyiben ugyanis valamely jogszabály több lehetséges értelme közül a jogalkalmazási gyakorlatban a jogalkotói szándéktól nyilvánvalóan eltérő tartalommal realizálódik, akkor ez a normatartalom szolgálhat az alkotmányossági vizsgálat alapjául. Tartalmilag tehát a tisztelt Alkotmánybíróságnak a normaszöveget abban az értelemben kell vizsgálnia, amilyen értelmet annak az egységes jogalkalmazási gyakorlat tulajdonít (ABH 1991, 272, 276-277.). Az ilyen kialakulóban lévő joggyakorlatot - ha az alkotmányellenesnek bizonyul - kizárólag az alapjául szolgáló jogszabály megsemmisítésével lehet kiiktatni a jogrendszerből, akkor is, ha az elvi lehetősége fenn is áll a más tartalmú joggyakorlat megszületésének.

Az eljárásjogi kódexnek pedig nem elméleti vagy illuzórikus, hanem gyakorlati és hatékony jogok biztosítása a célja, és a támadott jogintézmény nem biztosítja a büntetőeljárás alá vont terhelt alapvető, alkotmányos jogainak hatékony érvényesülését.

Hangsúlyozandó, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatában elvi jelentőséggel erősítette meg, hogy „egyes alapjogok esetében az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés (például a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya és az Emberi Jogok Európai Egyezménye). Ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi (jellemzően a strasbourgi Emberi Jogok Bírósága által kibontott) jogvédelem szintje.” (ABH 2011, 291, 321.; megerősítve: 32/2012. (VII. 4.) AB határozat), melyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított jog értelmének meghatározásakor is irányadónak kell tekinteni.

A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, az Emberi Jogok Európai Egyezménye, az Alaptörvény, az Emberi Jogok Európai Bírósága és a magyar Alkotmánybíróság döntései pedig kétségtelenül meghatározzák a tisztességes eljáráshoz való jog alapszabályait is.

A tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének egyik biztosítója az eljárási garanciák - ezen belül a pártatlan, elfogulatlan eljárást biztosító kizárási szabályok - megléte és ezek érvényesülése (52/1996. (XI. 14.) AB határozat), amely egyben a jogállamiság alkotmányos elvéből is fakad, a tisztességes eljáráshoz való jog az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság által megkövetelt eljárási garancia.

A tisztelt Alkotmánybíróság következetes gyakorlatában a jogállami büntetőeljárás korlátozhatatlan minősége az eljárás tisztessége, amelynek egyik eleme az a követelmény, hogy a terhelt tisztességes eljáráshoz, illetőleg hatékony jogorvoslathoz való joga is hatékony érvényesüljön. (17/2005. (IV. 28.) AB határozat, ABH 2005, 175, 185.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 255.) A tisztességes eljárás követelményrendszerét az Alkotmánybíróság elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 1.) AB határozatában fogalmazta meg, amelyben utalt arra, hogy “[m]ind a Polgári és Politikai Jogok Egyezségokmánya [14. Cikk 3. b)], mind az Emberi Jogok Európai Egyezménye [6. Cikk 3. b)] (a kihirdetett magyar szövegekkel ellentétben) egyező szóhasználattal írják elő a bűncselekménnyel vádolt minden személy számára feltétlenül megadandó »minimális« jogok között, hogy az »legalább« »megfelelő idővel és lehetőséggel rendelkezék védelme előkészítésére«, illetve »rendelkezék a védelmének előkészítéséhez szükséges idővel és eszközökkel« Ezek az eszközök vagy lehetőségek pedig felölelik minden olyan »elemet«, amely a büntető felelősség alóli mentesülést vagy a büntetés csökkentését szolgálhatja, s amelyeket a hatáskörrel rendelkező hatóságok gyűjtöttek vagy gyűjthetnek össze. [Vö. Report of the Commission of 14 December 1981, Jespers Case, DR 27 (1982), p. 61, 72.]”

Kijelenthető, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság különös figyelmet szentel az Emberi Jogok Európai Bírósága döntéseinek. Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette ugyanis, hogy a hazai alapjogvédelem minimumszintje nem lehet alacsonyabb, mint az EJEB esetjoga által az adott alapjog vonatkozásában biztosított jogvédelem szintje (6/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 290, 321.; 32/2012. (VII. 4.) AB határozat; 22/2013. (VII. 19.) AB határozat). Az Alkotmánybíróság a 8/2013. (III. 1.) AB határozatban rögzítette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben elismert védelemhez fűződő jogból fakadó minimális elvárások meghatározásakor figyelemmel volt a vállalt nemzetközi és uniós jogi elvárásokra is, különösképpen az EJEB által kimunkált gyakorlatra.

Kérem tehát a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjen az Abtv. 41.§ (1) bekezdése alapján a Be. 667.§ (1) bekezdésének, valamint a 669.§ (2) és (3) bekezdésének alaptörvény-ellenességét megállapítani, illetőleg a jogszabályi rendelkezés(eke)t részben megsemmisíteni!

Kérem továbbá a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy szíveskedjen az Abtv. 28.§ (2) bekezdése alapján megvizsgálni a Kúria Bt.III.750/2019/21. szám alatt meghozott ítéletének alaptörvénnyel való összhangját is és annak alaptörvény-ellenessége esetén, az Abtv. 45.§ (5) bekezdése alapján szíveskedjen azt megsemmisíteni, tekintettel arra, hogy a határozat sérti az indítványozó Alaptörvény XXVIII cikk (1) és (7) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz, illetőleg hatékony jogorvoslathoz fűződő jogát, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint az Alaptörvény által védelemben részesített, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményben biztosított jogait!

Magyarország Alaptörvénye B) cikkének (1) bekezdése szerint: "Magyarország független, demokratikus jogállam." A jogállamiság egyik lényeges tartalmi követelményét pedig az jelenti, hogy az Alaptörvényben garantált jogok érvényesülésének feltételeit a jogalkotás maradéktalanul biztosítja. Ennek kiemelkedően fontos jelentősége van akkor, amikor a polgárt a közhatalomtól vagy a többi állampolgártól megvédő alkotmányos garanciák érvényesülésének biztosításáról van szó, amelynek egyik tipikus esetét az egyén büntetőjogi jogviszony alanyává válása jelenti.

Budapest, 2019. október 15.

Mellékletek:

1. Meghatalmazás
2. Érintettséget alátámasztó dokumentumok

